

Udbyttet for dette Land til 40 Mill. (50 Mill. for Frankrig); men i Følge den officielle franske Statistik frembringer Østrig-Ungarn kun 18 Mill. For Italien opgiver han Udbyttet til 18 Mill. (den franske officielle Statistik 30), for Spanien til 25 (den franske Statistik 30), og for Portugal til 9 Mill. (den franske Statistik 3). For de andre Lande sætter Hamm Udbyttet saaledes: Tyskland 3, Schweiz 1, Grækenland med tilhørende Øer 4, Donaulandene og Tyrkiet 6 og Rusland $\frac{1}{2}$ Mill. Hektoliter. I Landene uden for Evropa er Vinavlen ikke af stor Betydning, og den vil visselig heller ikke blive det i mange Aar. For Nybyggere lønner det sig meget bedre at dyrke Korn f. Ex.: thi Vinavlen kræver altfor meget Arbejde, naar der skal komme noget ordentlig ud af den. I Følge v. Schurzer*) var Udbyttet af Vinavlen i Californien 1876 kun $\frac{1}{2}$ Mill. Hektoliter og i hele Avstralien kun 60,000 Hektoliter. Af Kapsvinen udgjør Udførselen endog kun en rent forsvindende Størrelse, nemlig henved 3,000 Hektoliter.

Det vil let indses, at man vanskelig kan give en selv tilnærmelsesvis rigtig Opgivelse af de Værdier, som fremkomme ved Vinavlen. For Frankrigs Vedkommende sætter *Levasseur***) Summen til 2 Milliarder Frank om Aaret, og for Aaret 1875, det rigeste Vinaar i Frankrig, man kjender, sætter *E. Reclus***) Summen til 3 Milliarder, altsaa tre Femtedele af den umaadelige Sum, som Frankrig efter sit Nederlag maatte udrede til Tyskland. — Man har ikke nødig at leve længe mellem Franskmænd for at

mærke, hvor stolte de ere af deres Vine, og man fatter let, at disse Vine, der skaffe Landet saa stor Rigdom, manges Gang vække Tyskernes Misundelse. Ved Optrinnet i Auerbachs Kælder i „Faust“ lader *Goethe* en af de lystige Fættersige til Mefistofeles: „Jeg vil have Champagne, det udenlandske kan ikke altid undgaas; en rigtig Tysker kan ikke lide Franskmændene, men han drikker gjerne deres Vin“. Den ovennævnte *Aussel*, der har skrevet saa udmærket om Girondevinene, anfører dette Sted af „Faust“ og saa drejer han med fransk Esprit om derpaa, i det han tilføjer: „Mange Tak, I Sønner af Arminius! Franskmænden er dog bedre: han holder af Tyskerne, vel at mærke, naar de ere elskværdige; men han foragter som oftest deres Vin!“

Hermed tillader jeg mig at afslutte denne Skildring af en enkelt Næringsvej i en enkelt Del af „det skønne Frankrig“. Det gaar vistnok de fleste Nordboere, som det er gaaet mig; naar man lever længere Tid i dette Land, opdager man visselig, at Franskmændene have deres Skyggesider; men man vil sikkert ogsaa faa Øje for, at de fortjene at indtage den Rang, som de have i Verden. De ere overordentlig arbejdsomme og sparsommelige, og de have overordentlige Evner baade i den ene og i den anden Retning. Vinavlen med hvad dertil hører er ret skikket til at vise dem i deres fortrinligste Lys. Det vilde glæde mig, om det ovenstaaende, hvoraf meget vel maa forudsættes ukjendt for en hel Del af Tidsskriftets Læsere, maatte kunne tjene til at fremkalde dette Indtryk.

Leigh Smiths arktiske Opdagelsesrejse i Sommeren 1880,

af Chr. Møller, Adjunkt.

Paa en til Polarfart særlig udrustet Dampers „Eira“ har Leigh Smith i Sommeren 1880 foretaget en Opdagelsesrejse til Polarlandene, der har bragt særdeles interessante Resultater for Dagen; han har givet en Beretning om sin Rejse i et Møde af det geografiske Selskab i London, og hans Meddelelser ere derefter optagne i „Proceedings of Royal Geographical Society“ for Marts 1881, hvoraf vi meddele følgende af almindelig Interesse:

Skibet forlod med en Besætning af 25 Mand Ler-

wiek den 20de Juni og satte Kurs efter Jan Mayen; da det imidlertid paa Grund af Taage ikke var muligt at anløbe Øen, sattes Kursen efter Øst-Grønland, for at forsøge at lande der. Men ogsaa her var Landgangen umulig, uagtet man vedblev at forsøge derpaa i Dagene fra 1ste til 10de Juli; man opgav derfor Forsøget, og satte nu Kursen efter den nordlige Del af Spitzbergens Vestkyst. Man fik snart denne Øgruppe i Sigte, men maatte kort efter sande en Meddelelse, man under Vejs havde faaet af to Robbefangere, at Nordsiden af Spitzbergen var saa stærkt belempret med Is, at ethvert Forsøg paa at trænge frem i denne Retning maatte anses for ugjærligt. Efter at have besøgt nogle Punkter af Spitzbergen gik man

*) *E. Behm*. Geograph. Jahrbuch. Gotha. 1878.

**) l. c.

**) *Géographie universelle*. Tome II. Paris 1877.

syd paa, sejlede rundt om Sydenden af Spitzbergen og satte derpaa Kursen nord efter gennem Barentshavet til Franz-Josephs Land. Den 14de Avgust naaede man dette. Om Dagen havde man haft megen løs Is omkring sig og set mange Isbjærge; de vare meget store og i Udscende helt forskellige fra dem, man træffer i Davisstrædet og Baffinsbugten. Imedens disse nemlig ere kantede og takkede, danne Isbjærgene ved Franz-Josephs Land vældige sluttede Masser, der ere helt flade ovenpaa, altsaa ligesom Isbjærgene i de antarktiske Egne; deres Gjennemsnitshøjde over Havfladen er 150—250 Fod. En Del af Expeditionen gjorde Jagt paa Hvalrosser, medens andre bestege en 200 Fod høj Basaltbjærgmasse paa Landet. I nordlig Retning saa man herfra Kysterne af Land, vest for M'Clintocks Ø; paa selve Landet byggede Elfenbensmaagen Redø, og der fangedes adskillige Exemplarer, som det er lykkedes at bringe levende til den zoologiske Have i London. Ved Landet fandtes en Mængde Drivtømmer, hvoriblandt enkelte meget store Stammer.

Sejladsen fortsattes mod Vest; man naaede og omsejlede en langstrakt Ø (Etheridge Øen) og kom videre til et Punkt, Barentz Hook, som Hollænderne havde i Sigte 1879 og som anses for den vestligste Ende af Franz-Josephs Land; man traf her paa en mærkelig Dannelse af søjleformet Basalt, ganske lig Kæmpevejen i Irland. Men efter at „Eira“ om Aftenen havde passeret dette Punkt, begyndte *Opdagelsen og Undersøgelsen af hidtil aldeles ukjendte Landmasser*. Leigh Smith og et af Expeditionens Medlemmer, Grant, gik i Land og fulgte Kysten mod Vest, indtil Vejen spærredes af en stor Jøkøl. Den 15de Avgust sejlede man videre mod Vest og kom, efter at have passeret en lille Ø, paa 80° 4' n. Br. og 48° 40' ø. L. ind i en, af to smaa Øer dannet naturlig Havn, som fik Navnet „Eirashavn“. Havnen nærmeste Omgivelser bleve undersøgte, og man forsøgte at trænge længere mod Vest til det fjærneste Punkt, der kunde ses fra Havnen, men blev af den tætte Pakis tvungen til at vende om. Grant gjorde en længere Udflugt for at samle Planter; Udbyttet var 15 Arter af Blomsterplanter, hvoriblandt to Græsarter og desuden en Lavart. Disse Blomsterplanter ere ogsaa fundne i Grønland og paa Novaja Semlja; det er vidt udbredte arktiske Arter, og tre af dem ere truffne paa Franz-Josephs Land. Paa Skraaningerne af de Højder, der omgiver Havnen, fandt man forstenet Træ og andre Fossilier; det højeste Punkt i de samme Højder maalt til 1,000 Fod.

Det Forsøg, der var gjort paa at trænge frem mod Vest, blev gjenoptaget nogle Dage efter og denne Gang med bedre Held, i det det lykkedes at omsejle det vest-

ligste Punkt, man kunde se fra Eirashavn; efter at have sejlet gennem en Del løs Is naaede man en anden fra Landet udskydende Spids, og kort efter viste sig omtrent 12 engelske Mil længere mod Nordvest endnu en fremspringende Pynt. Men ved den standsedes Skibet af Isen; man kunde imidlertid fremdeles se Landet bøje nordvest over indtil et Punkt, der skjønnedes at ligge i 40 engelske Miles Afstand; det yderste Punkt, som man naaede, var 80° 19' n. Br. og 44° 52' ø. L.

Udstrækningen af den nyopdagede og undersøgte Kystlinje er noget over 100 engelske Mil; man naaede til den vestlige Ende af Sydkysten, og det er afgjort, at Kysten paa dette Sted bøjer mod Nordvest og strækker sig i en ukjendt Afstand, dog mindst 40 engelske Mile derfra. Isbjærgenes store Masser og Jøklernes Udstrækning gjorde det rimeligt, at Franz-Josephs Land har en betydelig større Udstrækning end man hidtil har antaget. Medens „Ejra“ drev sønder paa med en Isflage, hvortil den var fortsjjet, traf man paa en Bugt af Landet, omgivet af Jøkler og beboet af en Mængde Robber og Hvalrosser. Medens Mandskabet gjorde Jagt paa disse, hørte man en Larm ligesom en Artillerisalve; ved Enden af Bugten var der nedfaldet et stort Stykke af Jøklen; Larmen vedblev i nogen Tid og skjønt Afstanden fra Skibet til det Sted, hvor Bruddet var sket, udgjorde 2—3 engelske Mil, begyndte Isflagerne at knage paa alle Kanter. Ogsaa fra et andet Punkt af Iskanten hørte man nu en lignende Larm, og samtidig saa man en kæmpestor, blaa Ismasse hæve og sænke sig langsomt i Vandet, indtil den havde fundet sin Hvilestilling, medens der stadig hørtes tordenagtige Skrald og Vandet sattes i en saa hæftig Bølgebevægelse, at Isflagen, hvorved Skibet laa, sønderbrødes og splittedes.

Under en heftig Snestorm dampede Skibet i østlig Retning langs det nyopdagede Land, gik derpaa tæt forbi Kap Tegethoff og Wilezek Øen og naaede det Punkt, hvor et af den østrigske Expeditions Skibe 1874 blev klemt fast i Isen og forladt af Mandskabet; her var aabent Vande, men længere mod Øst saas Isen ligge fast.

Leigh Smith tog nu Afsked med Franz-Josephs Land, for at forsøge paa at naa det af mange Nordpolfarere sete Wiche-Land, øst for Spitzbergen; i de første Dage af September fortsattes Bestræbelserne for at trænge frem i denne Retning, men forgjæves, og Tilbagerejsen maatte nu tiltrædes. Expeditionen naaede Hammerfest den 24de September.

„Eiras“ Sejlads maa anses for at høre til de vigtigste Sommerfarter, der ere foretagne i de arktiske Egne; Leigh Smiths Opdagelser i Aaret 1860 danne et

nyt Udgangspunkt for fremtidige Polaropdagelser, og de aabne os et nyt, og, som man maa haabe, glimrende og frugtbart Afsnit af de arktiske Undersøgelers navnkundige Historie.

Nogle Iagttagelser om Isforholdene paa Grønlands Sydvestkyst,

af S. Fritz, Ingeniør.

Da Tidskriftet for ikke længe siden*) har meddelt nogle Oplysninger om Grønlands Østkyst, der ogsaa omhandle Isforholdene dér, og da Isforholdene paa Grønlands Sydvestkyst til Dels maa regnes at afhænge af Isforholdene paa Østkysten, turde nogle Resultater af en Række Aars Iagttagelser af Isforholdene paa Sydvestkysten have nogen Interesse. Iagttagelserne skyldes Besejlingen af *Arsukfjord*.

Fra Ishavet norden for Spitzbergen løber en Polarstrøm igjennem Danmarksstrædet ned langs Grønlands Østkyst; efter at være naaet til Kap Farvel, bøjer Strømmen op langs med Grønlands Sydvestkyst og videre imod Nord, indtil den taber sig omtrent paa Højden af Godthaab. Efter at Strømmen har passeret Julianehaabslugten og bøjet omkring Kap Desolation (Nunarsuit), saa at den faar en mere nordlig Retning, løber den ud for Munden af Arsukfjord om Sommeren med en Hastighed af $1\frac{1}{2}$ til 3 Kvartmil i Timen, og den træffes dér lige fra Kysten til en 60 Kvartmil, undertiden endog 100 Kvartmil ude i Strædet. Paa Grund af Strømmens Oprindelse maa dens Vandmasser naturlig have en lav Varmegrad, og denne Varmegrad holdes yderligere lav ved de Ismasser, der almindelig drive om i Strømmen. De Ismasser, der forekomme i Strømmen, ere tre Slags, nemlig Isfjælde (icebergs), Storis (fieldice), og Fjordis (bayice).

Isfjældene synes alle at tilhøre Grønland. Robbefangerne sige, at der aldrig træffes Isfjælde i Farvandet imellem Spitzbergen og Jan Mayen eller norden for Jan Mayen, og det maa derfor antages, at de alle stamme fra Grønlands Indlandsis, og at de tilføres Strømmen gjennem Isfjorde baade paa Øst- og paa Vestkysten. Da Isfjældene ere Blokke, der i Isfjordene afbrækkes af Indlandsisen, skifte de naturlig meget i Form og Størrelse; Fjælde, der rage 100—200 Fod op over Vandspejlet, og hvis Masse under Vandspejlet regnes at være syv Gange

saa stor, forekomme hyppig i Strømmen uden for Arsukfjord. Der viser sig i Isfjældenes Farve en kjendelig Forskjel, som synes at staa i Forhold til deres Alder; de Fjælde, der nylig ere afbrækkede i en Isfjord, have en stærk blaalig Farve, medens Fjælde, der i længere Tid have drevet om i Søen, i Sammenligning vise sig hvide. Denne Forskjel i Farve synes kun at hidføre fra en Omdannelse af Isstrukturen paa Overfladen, der vel skyldes den skiftende Indflydelse af Solvarme og Frost, Oversprøjtning med Søvand og sammenfrossen Sne; Brudstykker af hvide Isfjælde synes nemlig i det Indre at have samme Farve og samme Struktur som Brudstykker af nydannede Isfjælde. Ismassen viser sig gjerne (maaske altid?) i det Indre med et Udseende af lutter fyldte og sammenfrosne Celler med 1—2 Tommers Diameter.

Ved *Storis* forstås drivende Isflager med en Istykkelse fra 4—5 Fod til 4—5 Favne, og med en Udstrækning, der kan skifte imellem nogle Fod og nogle Kvartmil. Storisen stammer fra Havet omkring Spitzbergen, Jan Mayen og langs Grønlands Østkyst, og den store Forskjel i dens Tykkelse maa vel hidføre fra, om den stammer fra et Isdække, der kun er en enkelt Vinter gammel, eller som har ligget i mange Vintre. Faar nemlig Isen i Dele af Polarhavet Lov at ligge i flere Vintre, enten fordi der ikke indtræffer tilstrækkelig voldsomme Storme til at brække den, eller fordi den tilfældig under Stormen værnes imod Bølgeslaget ved foranliggende, sammendreven Is, synes Tykkelsen at maatte voxe meget hurtig, i det en Del af det paa Isen faldende Snelag efter Gjennemblødning med Søvand eller Regnvand ogsaa omdannes til Is. Ligesom ved Isfjældene ligger ogsaa ved Storis en omtrent syv Gange saa stor Masse under som over Vandet, og Storis kan derved faa en temmelig dyb Fod. Foden dannes af haard og fast Is og rager som Regel meget længere ud end den Del af Isen, der ligger over Vandet, i det Bølgeslaget stadig angriber Ismassen i Vandlinjen; ved Bortsmeltning og Udvaskning dannes der en dyb Fure i Isen, indtil den derved opstaaede overhængende Kam brækker af, og

*) G. E. Holm. Nye Oplysninger om Grønlands Østkyst. Geogr. Tidsskr. 4de Bd. 1880. S. 85.